

STUDIU

Moduri de discriminare a romilor întâlnite în comunitatea locală

Acest studiu a fost realizat în cadrul proiectului RomaFilmClub, implementat de către Asociația Cambridge Transilvania, cu sprijinul Agenției Naționale pentru Romi.

Proiect finanțat nerambursabil din bugetul Agenției Naționale pentru Romi.

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU ROMI

PREAMBUL

Discriminarea etnică rămâne o problemă persistentă în Europa, afectând în mod disproporționat comunitățile romilor, un grup minoritar prezent în multe țări, inclusiv în România. În ciuda eforturilor la nivel național și european de a promova incluziunea socială, romii continuă să se confrunte cu marginalizare, excluziune și acces limitat la educație, locuri de muncă și servicii publice.

Conform unui raport publicat în 2017 de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (Second European Union Minorities and Discrimination Survey, EU-MIDIS II), aproximativ 80% dintre romii care trăiesc în Europa sunt expuși riscului de sărăcie, iar **41% dintre aceștia se confruntă cu discriminare pe bază etnică în diverse aspecte ale vieții cotidiene**. Cu toate că au trecut câțiva ani de la publicarea acestor statistici, încă nu putem spune că suntem departe de aceste cifre.

În România, romii reprezintă aproximativ 3% din populația totală, dar realitatea trăită de aceștia reflectă mult mai profund provocările care se regăsesc în viața lor zilnică, de la accesul inechitabil la servicii publice până la discriminarea în mediul educațional și pe piața muncii.

Proiect derulat de:

În zona municipiului Turda din județul Cluj, alături de celelalte Unități Administrativ-Teritoriale din jurul său care alcătuiesc Comunitatea Urbană Arieș, discriminarea împotriva comunității rome este încă o realitate evidentă. Există cartiere și blocuri unde locuiesc exclusiv romi, ceea ce îi izolează și le limitează contactul cu restul comunității. În școli, discriminarea este prezentă sub forma segregării pe clase, unde elevii rome sunt adesea separați de ceilalți copii, ceea ce le reduce șansele de integrare și de a beneficia de aceleași oportunități ca restul elevilor români.

Pe măsură ce România își consolidează parcursul european, **abordarea discriminării etnice devine o prioritate în construirea unei societăți echitabile și incluzive.** Acest studiu, realizat cu tineri rome din Turda și din împrejurimi, se alătură eforturilor derulate la nivel național de a documenta și a înțelege mai bine discriminarea la nivel local, oferind o imagine de ansamblu asupra experiențelor și percepțiilor lor. Printr-o abordare calitativă bazată pe interviuri, studiul își propune să scoată la lumină nu doar problemele cu care se confruntă acești tineri, ci și să identifice soluții concrete care pot contribui la ameliorarea situației.

OBIECTIVELE STUDIULUI

1. Explorarea experiențelor educaționale ale tinerilor romi, cu un accent pe relațiile lor cu colegii și profesorii, precum și pe modul în care percep discriminarea în mediul școlar.

2. Investigarea percepțiilor sociale ale acestor tineri în legătură cu identitatea lor etnică și evaluarea impactului discriminării asupra lor, atât în cadrul școlar, cât și în comunitatea mai largă.

3. Identificarea activităților și intereselor care îi definesc pe acești tineri, inclusiv hobby-uri și activități recreative, pentru a înțelege mai bine factorii care le influențează comportamentul și motivațiile.

4. Examinarea aspirațiilor și planurilor de viitor, cu scopul de a înțelege care sunt aspirațiile și cum percep șansele de a le atinge, având în vedere experiențele lor de discriminare și marginalizare.

5. Analiza impactului discriminării asupra motivației lor școlare și a relațiilor interpersonale, atât cu colegii, cât și cu cadrele didactice.

Proiect derulat de:

DEMOGRAFIA RESPONDENȚILOR

Din totalul respondenților, majoritatea sunt de sex masculin, reprezentând 82% din eșantion, în timp ce 18% sunt de sex feminin (fig. 1).

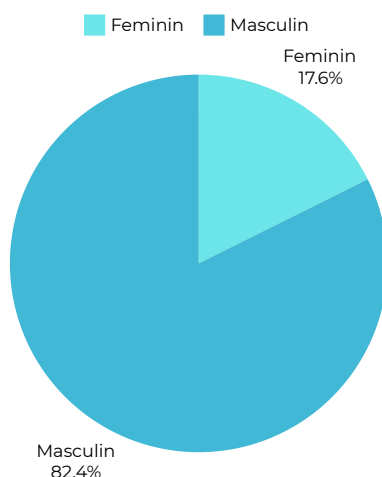

Fig. 1. Distribuția pe sexe a respondenților.

Vârsta respondenților se situează în intervalul 14-20 de ani, toți participanții fiind încadrați în această grupă de vârstă. Uniformitatea intervalului de vârstă permite o analiză concentrată asupra experiențelor specifice adolescenților și tinerilor în tranziție spre maturitate (fig. 2).

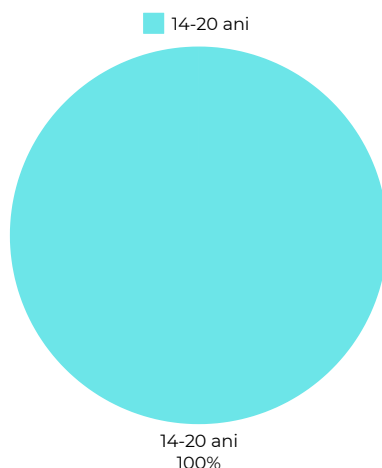

Fig. 2. Distribuția pe vârstă a respondenților.

Zona de Proveniență și Structura Familială

În ceea ce privește zona de proveniență, 90% dintre respondenți au declarat că locuiesc în mediul rural, în timp ce 10% locuiesc în zona periurbană a orașului Turda (fig. 3).

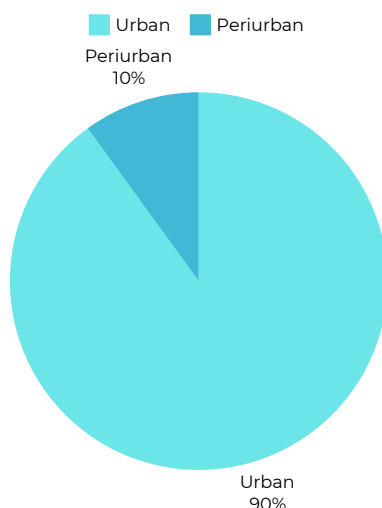

Fig. 3: Repartizarea pe zone de locuință.

De asemenea, cu privire la structura familială a subiecților, s-a remarcat că dintre aceștia, 60% trăiesc alături de ambii părinți, 20% trăiesc cu un singur părinte și alți 20% trăiesc cu bunicii (fig. 4).

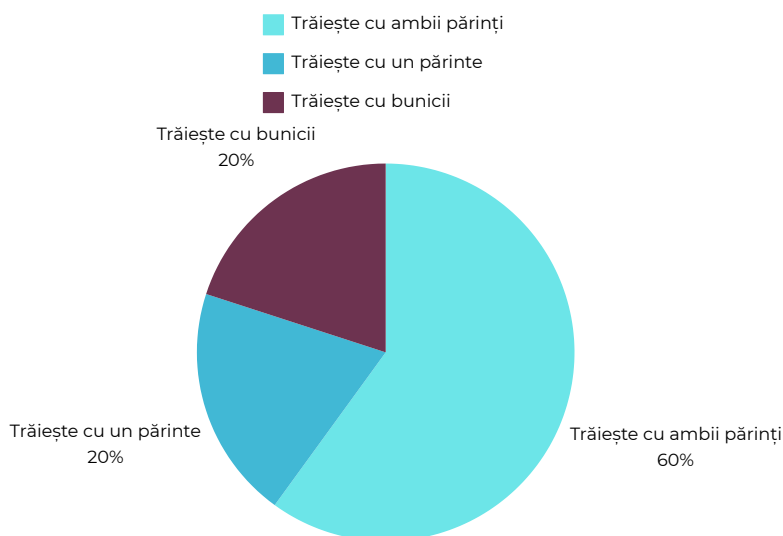

Fig. 4: Repartizarea în funcție de structura familială.

Interese, Ocupații și Viața Culturală

Cu privire la participarea în activități extrașcolare, s-a constatat că 80% practică diverse sporturi în timpul liber, în timp ce 20% se orientează către artă (muzică, desen, dans) și niciunul nu participă în structuri de tip club școlare, cum ar fi robotica, matematică, științe sau altele (fig. 5).

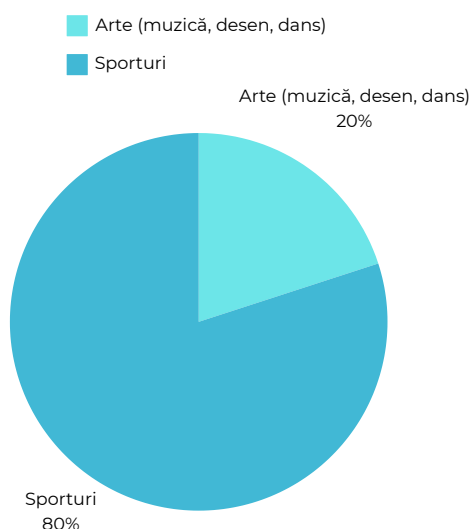

Fig 4: Participarea în activități extrașcolare.

Din respondenți, 50% au declarat că participă ocazional la evenimente culturale în comunitatea romă, 30% că participă rar, iar 20% dintre aceștia nu participă niciodată la acest tip de evenimente (fig. 5).

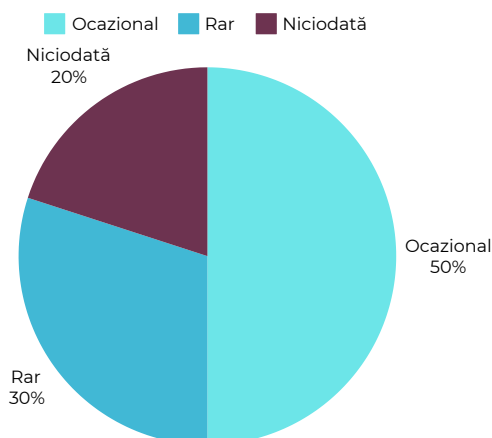

Fig. 5: Participarea la evenimente culturale în comunitatea romă

În ceea ce privește limba utilizată acasă de către respondenți, 90% dintre aceștia au declarat că vorbesc predominant limba română și 10% limba romani (fig. 6).

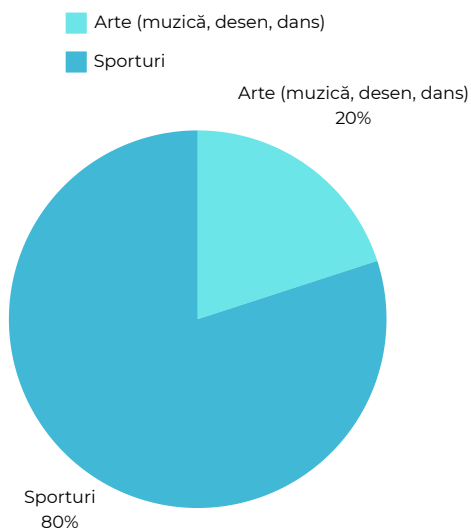

Fig. 6: Limba vorbită acasă

METODOLOGIE

Studiul a fost realizat prin aplicarea unei metodologii de **tip calitativ**, centrate pe utilizarea focus grupului, o metodă eficientă în captarea percepțiilor, experiențelor și dinamicilor interpersonale în rândul tinerilor romi, într-un cadru controlat.

Această abordare a fost aleasă datorită capacității sale de a dezvălui nuanțele și complexitățile trăirilor subiective ale participanților, în contextul unui context social și educațional marcat de provocări.

1. Design-ul Studiului.

Studiul s-a axat pe un eșantion de **20 de tineri romi, cu vârste cuprinse între 14 și 20 ani**, dintr-o zonă cu o prezență semnificativă a populației rome. Selecția participanților a fost realizată în așa fel încât să asigure nivelul optim de diversitate, pentru a obține o perspectivă cât mai amplă asupra experiențelor acestora, dar și de omogenitate, pentru a se reuși o conturare cât mai reprezentativă a experiențelor specifice tinerilor.

2. Procedura

Focus grupul a fost desfășurat într-un mediu neutru și confortabil, creat pentru a încuraja deschiderea și participarea activă a tuturor respondenților. Discuția, care a durat aproximativ o oră, a fost moderată de un facilitator cu experiență, capabil să gestioneze dinamica grupului și să mențină discuția orientată către subiectele de interes. Moderatorul a utilizat o combinație de întrebări semi-structurate și tehnici de moderare flexibile, permițând astfel apariția unor teme noi, relevante pentru participanți. Concluziile prezente în acest studiu sunt publicate cu consimțământul explicit al participanților, acestea fiind anonimizate pentru a respecta standardele etice ale cercetării sociale.

3. Instrumente.

Întrebările utilizate în interviu au fost concepute pentru a explora teme precum experiențele educaționale, percepțiile asupra discriminării, relațiile interpersonale în context școlar și social, și aspirațiile de viitor ale subiecților.

4. Analiza Datelor.

Analiza datelor colectate în cadrul acestui studiu a fost realizată urmărind trei puncte principale:

a) Analiza Frecvenței Cuvintelor:

Primul pas în analiza datelor a constat în identificarea cuvintelor și expresiilor frecvent utilizate de participanți în timpul interviului. Scopul acestui demers a fost de a descoperi temele și preocupările principale care domină discursul respondenților. Prin această metodă, am reușit să identificăm aspectele care sunt cel mai des menționate de către participanți, oferind astfel o bază solidă pentru interpretarea ulterioară a datelor și pentru înțelegerea preocupărilor lor majore.

b) Identificarea Tematicilor Cheie:

Pe baza frecvenței cuvintelor și a contextului în care acestea au fost utilizate, am identificat tematicile centrale care reflectă experiențele, percepțiile și dificultățile întâmpinate de tinerii romi. Această etapă a implicat organizarea răspunsurilor în categorii tematice relevante, cum ar fi: experiențele de discriminare, relațiile cu colegii și profesorii, percepțiile despre identitatea etnică și aspirațiile pentru viitor. Identificarea acestor teme ne-a permis să înțelegem mai în amănunt provocările pe care aceștia le întâmpină și modul în care aceste probleme le influențează viața de zi cu zi.

Proiect derulat de:

c) Propunerea de Soluții:

În urma analizei tematicilor identificate, am formulat câteva **soluții practice care ar putea contribui la ameliorarea problemelor identificate în comunitatea romă din zona Turzii**. Aceste soluții au fost dezvoltate pe baza interpretărilor obținute din focus grup și au fost gândite pentru a aborda direct nevoile exprimate de participanți. În această etapă s-a urmărit oferirea de recomandări concrete, direct aplicabile, care să sprijine integrarea tinerilor romi în toate planurile vieții și să contribuie la reducerea fenomenului de discriminare pe bază de etnie.

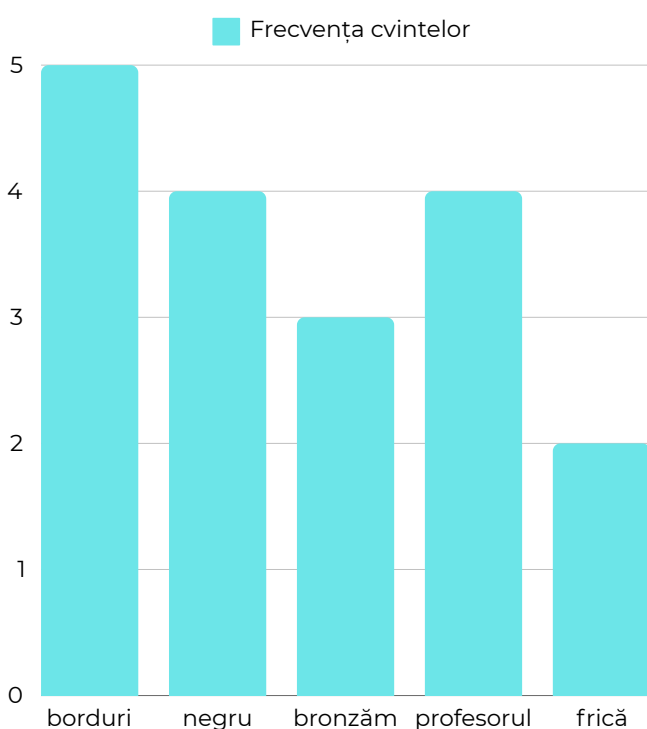
5. Etica Studiului

Toate etapele studiului au fost ghidate de respectarea strictă a normelor etice, asigurându-se protecția drepturilor și bunăstării participanților. Participanții au fost informați despre scopul și natura studiului, iar consimțământul informat a fost obținut înainte de participarea lor. Totodată, confidențialitatea a fost menținută prin anonimizarea tuturor datelor colectate. De asemenea, participanților li s-a oferit posibilitatea de a se retrage din studiu în orice moment, fără nicio consecință.

ANALIZA FRECVENȚEI CUVINTELOR

Analiza frecvenței cuvintelor utilizate de către respondenți relevă **temele** care au dominat discuțiile și, implicit, oferă o perspectivă de ansamblu asupra preocupărilor, experiențelor și percepțiilor lor.

Se relevă câteva cuvinte care domină discursul tinerilor:

Cuvântul **„borduri”**, cel mai predominant utilizat, surprinde percepția limitativă asupra oportunităților lor viitoare, indicând o resemnare față de perspectivele de muncă care par inaccesibile. **„Negru”** și **„frică”** sugerează experiențele frecvente de discriminare cu care aceștia se confruntă, subliniind impactul stereotipurilor etnice asupra grupului.

Termenul **„profesorul”**, din sfera educațională, evidențiază relațiile cu cadrele didactice, care primesc valențe atât pozitive cât și negative pe parcursul discuției, în funcție de respondent. În același timp, **„bronzăm”** apare fie ca o referire la activități recreative, fie ca o ironie legată de discriminare.

Cuvintele identificate au fost clasificate în patru tematici principale. La cuvintele cu frecvență ridicată, au fost adăugate și altele relevante pentru fiecare tematică, chiar dacă acestea au avut o frecvență mai redusă.

Proiect derulat de:

Aceste categorii reflectă principalele axe de analiză: activitățile cotidiene și percepția asupra viitorului, experiențele de discriminare și excludere socială, relațiile cu profesorii și colegii, și percepțiile asupra identității etnice.

Tematica	Frecvență cumulată a cuvintelor	Relevanță
Aspirațiile și planurile de viitor <i>Cuvinte asociate: borduri, bronzăm, școală, bursa, întâlniri, chefuri</i>	12	1
Relațiile cu colegii și profesorii <i>Cuvinte asociate: profesorul, mate (ca referire la profesorul de matematică), vulcanic, frați, bine</i>	11	2
Discriminarea în interacțiunile zilnice <i>Cuvinte asociate: negru, romi, frică, țigancă, probleme, bătaie</i>	9	3
Percepțiile asupra identității etnice <i>Cuvinte asociate: la fel (ca referire la percepția de egalitate cu ceilalți), om, identitate, mâncăm (în contextul stereotipurilor, ex. "zici că îi mâncăm")</i>	4	4

Astfel, analiza frecvenței cuvintelor indică faptul că tematica **„Aspirațiile și planurile de viitor” este cea mai relevantă** în discuțiile tinerilor, având cea mai mare frecvență a cuvintelor asociate. Aceasta este urmată de „Relațiile cu colegii și profesorii,” „Discriminarea în interacțiunile zilnice,” iar pe ultimul loc se situează „Percepțiile asupra identității etnice”.

Relevanța tematicilor a fost determinată pe baza numărului total de menționări ale cuvintelor-cheie legate de fiecare temă.

Proiect derulat de:

REZULTATELE CHEIE ALE INVESTIGĂRII

Secțiunea de față explorează în detaliu tematicile rezultatele obținute din studiul desfășurat. Aceasta oferă o imagine completă modului în care respondenții percep și trăiesc realitățile sociale și educaționale din contextul local.

Experiența Discriminării

Cuvinte asociate: negru, romi, frică, țigancă, bătaie

Experiența discriminării a fost una dintre temele dominante ale discuțiilor cu tinerii din eșantion. Aceștia au relatat situații în care au fost tratați diferit din cauza etniei lor, atât în mediul școlar, cât și în cadrul comunității mai largi. Discriminarea, așa cum a fost descrisă de participanți, **se manifestă sub forme diverse, de la comentarii derogatorii până la excludere socială.**

1. Discriminarea în interacțiunile zilnice

Discriminarea nu se limitează doar la modul în care sunt organizate clasele în școli, ci este prezentă și în interacțiunile zilnice dintre elevi. Participanții au relatat cazuri frecvente de **insulte și comportamente derogatorii** din partea colegilor. Aceste experiențe creează un mediu educațional ostil, în care tinerii romi se simt adesea marginalizați și nevalorizați. Deși unii dintre participanți au învățat să ignore aceste comentarii, cum a menționat unul dintre ei: *“Eu îmi zic să nu îi bag în seamă.”*, efectele acestor interacțiuni sunt greu de ignorat. Comportamentele discriminatorii perpetuează un sentiment constant de înstrăinare față de comunitate și reduc treptat șansele tinerilor de a forma relații interpersonale sănătoase cu ceilalți membri ai comunității.

Proiect derulat de:

2. Impactul discriminării asupra integrării sociale

Comportamentele discriminatorii depășesc însă băncile școlii, și se extind la interacțiunile de zi cu zi pe care respondenții le au cu comunitatea. Participanții au relatat că **sunt adesea priviți cu suspiciune sau frică de către ceilalți membri** ai comunității. De exemplu, unul din respondenți relatează un moment de respingere a unui simplu salut, bazat strict pe etnia acestuia (*Băiatul ăsta, astăzi, o vrut să dea "Servus!" cu un băiat, și nu l-o acceptat.*). Ca efect, respondenții au menționat că acest tip de discriminare îi face să se simtă izolați și diferiți, fapt care le afectează percepția asupra propriei persoane și abilitatea de a se integra normal în societate. Astfel că, expunerea constantă la comportamente discriminatorii îi împiedică să dezvolte relații interpersonale sănătoase și să participe activ la viața comunității, normalizând un ciclu repetat de marginalizare și excludere.

Impactul discriminării asupra acestor tineri este complex și de durată. Deși unii dintre ei încearcă să depășească aceste bariere prin eforturi personale, efectele negative asupra perspectivelor de viitor sunt evidente. Tinerii romi care se confruntă cu discriminare constantă au adesea dificultăți în a-și construi încrederea în propriile abilități și în a-și găsi locul în societate.

Experiențele relatate în cadrul focus grupului reconfirmă faptul că aceste forme de discriminare nu doar că îi izolează pe tinerii romi, ci au un impact negativ asupra tranziției către viața de adult, care ajunge să se manifeste în timp. Excluderea socială (activă sau pasivă) și percepția că sunt priviți cu suspiciune sau frică de către restul comunității, contribuie la marginalizare continuă, fapt care le limitează puternic oportunitățile de integrare nu numai în grupuri sociale care le-ar putea fi valoroase pentru dezvoltare, ci, în timp, ca adulți, chiar în viața de societate și pe piața muncii.

Proiect derulat de:

Relațiile cu profesorii și colegii

Cuvinte asociate: profesorul, mate (ca referire la profesorul de matematică), vulcanic, frați, bine

Relațiile tinerilor romi cu colegii și profesorii lor reprezintă un aspect esențial care are **influență directă asupra experienței lor educaționale**, influențând nu doar performanța școlară în sine, ci și **abilitatea acestora de a se integra în colectivul școlar**. Discuțiile au evidențiat multitudinea de valențe a acestor relații, marcate atât de aspecte pozitive, cât și de provocări semnificative.

1. Dinamica relațiilor cu colegii

Din perspectiva relațiilor cu colegii, respondenții au relatat o gamă variată de experiențe. Unii dintre ei au descris relații pozitive, bazate pe prietenie și solidaritate: *“Ne înțelegem foarte bine, suntem ca frații.”*. Acest sentiment de familiaritate indică faptul că, în ciuda dificultăților, **există o legătură puternică între unii tineri romi și colegii lor**, mai ales în situațiile în care împărtășesc experiențe similare. Cu toate acestea, au existat și exemple care sugerează tensiuni. De exemplu, atunci când au discutat despre relațiile cu colegii din afara comunității rome, unul dintre subiecți a afirmat: *“Le e frică de noi... cred că îi batem, pe bune...”*. Astfel că, **unii colegi au o percepție deosebit de negativă asupra tinerilor romi**, fapt care mai departe conduce către dificultăți în integrarea acestora în colectivul școlar și, în cazuri repetate de marginalizare, pierderea interesului pentru participarea la activități sociale.

2. Relațiile cu profesorii

Relațiile dintre tinerii romi și profesorii lor joacă un rol crucial în definirea experienței educaționale a acestor elevi. În cadrul focus grupului, s-a evidențiat o gamă variată de interacțiuni cu cadrele didactice, variind de la suportive la conflictuale. Deși unii tineri au menționat relații bune cu profesorii: *“Eu mă înțeleg bine...”*, sau *“Destul de bine.”*, au existat și numeroase exemple de interacțiuni negative.

Proiect derulat de:

Pe de altă parte, au fost relatate experiențe în care relațiile cu profesorii au fost marcate de tensiuni și comportamente abuzive, care diminuează încrederea elevilor în sistemul educațional. Comportamentele agresive și atitudinile autoritare manifestate de unii profesori nu doar că **crează un mediu educațional nesigur**, ci contribuie și la sentimentul de respingere resimțit de elevii romi. Acest tip de interacțiune poate duce la o deteriorare a relației profesor-elev, unde **elevii se simt mai degrabă supravegheați și controlați decât sprijiniți și încurajați**. Interpretarea acestor dinamici indică o problemă mai profundă în relațiile dintre profesorii și elevii romi, unde puterea este adesea exercitată într-un mod care accentuează diferențele și vulnerabilitatea elevilor.

Fără un sprijin structurat și un mediu educațional sigur, aceste relații riscă să devină o sursă de stres și descurajare, mai degrabă decât un pilon de susținere. Dinamica curentă elev-profesor atrage atenția asupra urgenței unor intervenții care să abordeze aceste probleme și să promoveze relații bazate pe respect reciproc și sprijin.

Relațiile tinerilor romi cu colegii și profesorii lor sunt **esențiale în modelarea experienței lor educaționale și a construirii unei percepții pozitive asupra propriilor abilități**. Deși există exemple de sprijin, în special în rândul colegilor din comunitatea romă, relațiile cu profesorii sunt adesea caracterizate de ambivalență și, uneori, de tensiuni. Suportul educațional primit este inconsistent, variind de la sprijin condiționat la comportamente autoritare care pot submina încrederea elevilor în sistemul educațional.

Proiect derulat de:

Percepțiile asupra identității etnice

Cuvinte asociate: *la fel* (ca referire la percepția de egalitate cu ceilalți), *om*, *identitate*, *mâncăm* (în contextul stereotipurilor, ex. “zici că îi mâncăm”)

Percepțiile tinerilor romi asupra propriei identități etnice și modul în care aceasta este percepută de către ceilalți joacă un rol central în experiențele lor de zi cu zi. Identitatea etnică nu este doar o etichetă impusă din exterior, ci și un element important al stimei de sine și al modului în care acești tineri interacționează cu fiecare aspect al vieții. Participanții au exprimat sentimente complexe în legătură cu identitatea, variind de la mândrie, până la frustrare și dorința de a fi acceptați ca egali în societate.

1. Mândria etnică și solidaritatea

Un aspect central al discuțiilor din focus grup a fost **mândria pe care mulți dintre tineri o simt față de identitatea lor**. Această mândrie este adesea legată de un sentiment de solidaritate puternică între membrii comunității lor. De exemplu, unul dintre participanți a afirmat: “*Că noi suntem... la fel, la fel cu toată lumea.*”, sugerând că, în ciuda diferențelor etnice percepute de alții, **tinerii romi se văd pe ei înșiși ca fiind egali cu ceilalți și își afirmă cu mândrie identitatea**. Acest tip de solidaritate funcționează, în fapt, ca un mecanism de sprijin reciproc și le oferă un punct de plecare pentru a reuși să depășească situațiile dificile cu care se confruntă în ceea ce privește discriminarea.

2. Frustrare și dorința de acceptare

Alături de sentimentul de mândrie, respondenții au exprimat o profundă frustrare legată de modul în care sunt percepuți și tratați de către ceilalți, în special din perspectiva stereotipurilor negative care le sunt asociate. Această frustrare provine din experiențele constante de discriminare și excludere, care îi fac să simtă că, indiferent de eforturile lor, sunt judecați în primul rând prin prisma etniei lor, și nu ca indivizi cu drepturi egale. Frustrarea exprimată de tinerii romi în focus grup reflectă o realitate dureroasă: aceea că stereotipurile și prejudecățile cu privire la etnia romă rămân adânc înrădăcinate în societate. De exemplu,

Proiect derulat de:

unul dintre participanți a menționat că ceilalți se tem de ei și îi consideră periculoși: “*Le e frică de noi...*”. Această percepție evidențiază cum stereotipurile negative nu doar că au efect asupra interacțiunilor zilnice, dar și limitează posibilitățile acestora de a lua parte la viața comunității, creând un zid invizibil între tinerii romi și ceilalți membri. Frustrarea tinerilor romi este amplificată de conștientizarea faptului că sunt tratați diferit din cauza etniei lor, și nu pe baza calităților sau abilităților individuale. Aceasta generează un sentiment de neputință, deoarece, indiferent cât de mult se străduiesc să fie acceptați, **percepția celorlalți rămâne marcată de prejudecăți**. Acest lucru nu doar că le afectează stima de sine, dar poate duce și la un sentiment de înstrăinare, în care aceștia simt că nu aparțin pe deplin nici comunității romi, nici societății majoritare.

Dorința de acceptare exprimată de respondenți nu este doar o dorință de a fi tolerați, ci una de a fi recunoscuți și respectați ca indivizi egali, cu aceleași drepturi și oportunități. Când un participant afirmă “*...că tot oameni suntem*”, el articulează o nevoie fundamentală de a fi tratat cu respect și demnitate, fără a fi definit în mod reductiv prin etnia sa.

Percepțiile tinerilor romi asupra identității lor etnice sunt direct influențate de contextul social în care trăiesc, marcate de o dualitate între mândria de a aparține unei comunități unite și frustrarea cauzată de discriminarea și stereotipurile cu care se confruntă zilnic. Deși identitatea romă reprezintă o sursă de sprijin, experiențele repetate de excludere și prejudecată îi determină pe acești tineri să resimtă o puternică dorință de acceptare și recunoaștere în societate. Frustrarea generată de aceste stereotipuri negative nu doar că afectează stima de sine a tinerilor, dar creează și bariere în calea integrării lor sociale. Această dinamică subliniază nevoia urgentă de a dezvolta intervenții care să combată prejudecățile și să promoveze respectul pentru diversitate, asigurând astfel un mediu în care tinerii romi să fie apreciați și valorizați pentru cine sunt, nu doar etichetați în funcție de etnia lor.

Proiect derulat de:

Aspirațiile și planurile de viitor

Cuvinte asociate: borduri, bronzăm, școală, bursa, întâlniri, chefuri

În cadrul discuțiilor despre planurile de viitor, un aspect care a reieșit a fost modul în care unii tineri romi își proiectează aspirațiile printr-un filtru de ironie, sugerând că și-au internalizat, într-o anumită măsură, limitările impuse de contextul social. De exemplu, când au fost întrebați despre ce ar dori să facă în vacanță sau în viitor, unii participanți au răspuns cu umor sarcastic, menționând că *“Facem borduri, de aici pleacă totul.”* sau *“Ne bronzăm”*.

Răspunsurile participanților, deși aparent ușoare și ironice, reflectă o realitate dureroasă: tinerii sunt conștienți că opțiunile lor sunt adesea limitate la muncile fizice sau activități considerate inferioare, iar utilizarea ironiei servește ca un mecanism de apărare împotriva frustrărilor legate de aceste limitări. Acest tip de răspuns sugerează că, în spatele aspirațiilor lor, există o conștientizare a barierelor care îi împiedică să își împlinească visele, iar umorul devine un mod de a trece prin realitatea dificilă.

Utilizarea ironiei și a umorului reflectă nu doar frustrarea lor față de statutul lor social care li se impune, dar și o conștientizare a **diferenței dintre aspirațiile lor reale și realitățile pe care le percep ca fiind accesibile**. În spatele umorului se ascunde dorința de a depăși aceste limitări și de a ajunge la oportunități care le sunt adesea inaccesibile din cauza discriminării și a condițiilor socio-economice dificile. Ironia devine pentru ei un mecanism de luptă, o modalitate prin care își protejează stima de sine și mențin o atitudine de curajoasă în fața unui sistem care, de multe ori, îi dezavantajează.

Proiect derulat de:

Pentru a-și atinge adevăratul potențial, este necesar un efort mai mare nu doar din partea lor, ci și din partea societății, care trebuie să le ofere șanse reale de a depăși aceste obstacole. Această dualitate între umorul defensiv și conștientizarea serioasă a provocărilor viitoare subliniază complexitatea modului în care tinerii romi își privesc viitorul și **nevoia urgentă de sprijin pentru a-i ajuta să își împlinescă aspirațiile.**

DISCUȚIE

Rezultatele obținute din interviul cu tinerii romi oferă o imagine nuanțată a provocărilor și oportunităților pe care aceștia le întâmpină în viața de zi cu zi, atât în mediul școlar, cât și în comunitatea mai largă. Relațiile cu colegii și profesorii s-au dovedit a fi esențiale pentru o experiență educațională pozitivă pentru respondenți, cu influență nu doar asupra performanțelor lor academice, ci și a sentimentului de apartenență. Așa cum s-a observat și în alte studii, relațiile pozitive cu colegii și cadrele didactice pot contribui la crearea unui mediu educațional favorabil, în care elevii se simt sprijiniți și valorizați. Cu toate acestea, în cazul tinerilor romi, aceste relații sunt adesea complicate de prejudecăți și discriminare.

Relațiile cu colegii non-romi sunt adesea marcate de prejudecăți cauzate de stereotipuri - tinerii de etnie romă simt frecvent că sunt priviți cu suspiciune și frică, fapt care le limitează posibilitățile de a forma relații autentice cu cei din jurul lor. Acest tip de dinamică nu doar că îi izolează, dar și contribuie, alături de ceilalți factori, la scăderea șansei de a reuși să se integreze în comunitatea școlară. Pe de altă parte, relațiile cu profesorii primesc mai multe valențe, atât pozitive, cât și negative. Deși uneori suportive, acestea sunt de multe ori marcate de atitudini autoritare sau chiar ostile din partea cadrelor didactice - fapt care, în timp, descurajează implicarea lor în procesul de învățare.

Proiect derulat de:

Pe lângă aceste relații tensionate, percepțiile tinerilor romi asupra identității lor etnice joacă un rol central în modul în care aceștia își percep locul în societate. Deși mulți dintre ei sunt mândri de identitatea lor romă și își revendică această identitate cu încredere, ei **se confruntă constant cu frustrarea generată de stereotipurile și discriminarea care le sunt impuse**. Această frustrare este agravată de faptul că tinerii romi doresc să fie acceptați și tratați ca egali, dar simt că societatea îi definește adesea prin prisma etniei lor, fără a le recunoaște valoarea individuală.

În ceea ce privește aspirațiile și planurile de viitor, tinerii romi își doresc să depășească barierele care le stau în cale, dar **sunt conștienți de dificultățile semnificative pe care le întâmpină**. Deși aspiră la o educație mai bună și la o carieră stabilă, aceștia sunt adesea **descurajați de discriminarea anticipată** și de lipsa accesului la resursele necesare pentru a-și îndeplini aceste obiective. Aspirațiile care sunt percepute ca fiind prea departe, sunt acoperite de umor și ironie - mecanisme de apărare care deși par doar niște simple remărci, ascund în spatele lor regret și dezamăgire.

Interpretarea acestor rezultate ne arată că tinerii romi din zona Turzii se confruntă cu o serie de obstacole semnificative, dar nu și-au pierdut dorința de a reuși. Relații tensionate cu colegii și profesorii, percepții negative asupra identității etnice și provocări economice și sociale contribuie la un mediu care, **în loc să sprijine dezvoltarea lor, adesea îi împiedică**. Pentru ca aspirațiile lor să devină realitate, este necesară o intervenție din întregii comunități, care să le ofere sprijinul adecvat pentru a combate discriminarea și pentru a le oferi șanse reale de succes.

Proiect derulat de:

CONCLUZII GENERALE

În urma derulării acestui studiu, se poate observa că **discriminarea romilor nu este doar un efect al unor atitudini sau prejudecăți individuale, ci face parte dintr-un sistem mai larg și mai complex de excludere socială**, care este întărit și perpetuat de factori structurali precum educația, mediul economic și lipsa oportunităților.

Aceste dinamici creează un ciclu de marginalizare care nu le afectează doar prezentul, ci și perspectivele lor de viitor, limitându-le accesul la resurse și la dezvoltare personală.

Se poate concluziona, astfel că intervențiile necesare **nu trebuie să fie doar reactive, încercând să rezolve problemele de discriminare pe măsură ce apar, ci trebuie să fie proactiv-strategice, vizând schimbări fundamentale în percepțiile sociale și în structurile care perpetuează excluderea.**

Este crucial să se construiască un mediu care să nu doar tolereze diversitatea, ci să o celebreze și să o integreze activ în viața socială și educațională.

Fără o transformare de fond, inițiativele de incluziune riscă să rămână superficiale, incapabile să adreseze în mod adecvat provocările complexe cu care se confruntă tinerii romi.

Proiect derulat de:

CONCLUZII GENERALE

În urma derulării acestui studiu, se poate observa că **discriminarea romilor nu este doar un efect al unor atitudini sau prejudecăți individuale, ci face parte dintr-un sistem mai larg și mai complex de excludere socială**, care este întărit și perpetuat de factori structurali precum educația, mediul economic și lipsa oportunităților.

Aceste dinamici creează un ciclu de marginalizare care nu le afectează doar prezentul, ci și perspectivele lor de viitor, limitându-le accesul la resurse și la dezvoltare personală.

Se poate concluziona, astfel, că intervențiile nu trebuie să fie doar reactive, încercând să rezolve problemele de discriminare pe măsură ce apar, ci **proactiv-strategice**, vizând schimbări în percepțiile sociale și în structurile care perpetuează excluderea.

Este crucial să se construiască un mediu care să nu doar tolereze diversitatea, ci să o **celebreze și să o integreze activ în viața socială și educațională**.

Fără o transformare de fond, inițiativele de incluziune riscă să rămână superficiale, incapabile să adreseze în mod adecvat provocările complexe cu care se confruntă tinerii romi.

Proiect derulat de:

SOLUTII ȘI RECOMANDĂRI

Pentru a răspunde eficient provocărilor identificate în acest studiu, este necesară implementarea unor măsuri concrete și bine structurate pe mai multe niveluri. Aceste recomandări sunt formulate pe baza rezultatelor obținute și vizează îmbunătățirea mediului educațional, promovarea incluziunii și combaterea discriminării. Fiecare recomandare este gândită pentru a aborda aspectele identificate în cadrul focus grupului și pentru a crea un **sistem de sprijin** care să răspundă nevoilor specifice ale tinerilor romi.

1. Formarea cadrelor didactice pentru incluziune

O primă recomandare esențială este implementarea unor programe de **formare continuă pentru cadrele didactice**, axate pe dezvoltarea competențelor interculturale și pe gestionarea diversității în clasă. În contextul în care discriminarea și prejudecățile etnice continuă să fie o problemă majoră în mediul educațional, este vital ca profesorii să fie echipați cu cunoștințele și abilitățile necesare pentru a crea un mediu de învățare incluziv și suportiv. Aceste programe de formare ar trebui să includă mai multe componente cheie:

a) Sensibilizare și conștientizare: Un modul dedicat sensibilizării cadrelor didactice cu privire la diversitatea etnică și la provocările specifice cu care se confruntă elevii romi. Acest modul ar trebui să abordeze subiecte precum istoria și cultura romilor, stereotipurile și prejudecățile comune, precum și impactul pe care acestea le au asupra elevilor.

Proiect derulat de:

b) Tehnici de incluziune în clasă: Profesorii trebuie să fie instruiți în utilizarea unor tehnici pedagogice care să promoveze incluziunea și participarea activă a tuturor elevilor. Acestea pot include strategii de învățare colaborativă, adaptarea materialelor didactice pentru a reflecta diversitatea culturală și utilizarea unor metode de evaluare echitabile care să recunoască diferențele individuale ale elevilor.

c) Gestionarea conflictelor și a discriminării: Un alt aspect important este formarea în gestionarea eficientă a conflictelor care pot apărea în clasă, în special a celor care au la bază discriminarea etnică. Profesorii ar trebui să fie pregătiți să intervină prompt și corect în astfel de situații, aplicând politici de toleranță zero față de discriminare și promovând dialogul și respectul reciproc.

d) Sprijin psiho-emoțional: Formarea ar trebui să includă și elemente de suport psiho-emoțional pentru elevii romi, care să ajute profesorii să recunoască semnele de stres și anxietate asociate cu discriminarea și să ofere sprijin adecvat. Acest sprijin poate include activități de dezvoltare a stimei de sine și intervenții pentru a asigura că toți elevii se simt valorizați și în siguranță în mediul școlar

Implementarea unor astfel de programe de formare ar trebui să fie obligatorie pentru toți profesorii, indiferent de experiență, și să fie susținută de sesiuni de follow-up pentru a asigura că practicile incluzive sunt aplicate în mod constant în toate școlile. De asemenea, este esențial ca aceste inițiative să fie susținute de politici clare la nivel de instituție și de resurse adecvate care să permită cadrelor didactice să pună în aplicare ceea ce au învățat.

Prin investirea în formarea profesorilor pentru a gestiona mai bine diversitatea și incluziunea, școlile pot deveni spații mai sigure și mai primitoare pentru toți elevii, contribuind astfel la reducerea disparităților educaționale și la creșterea succesului școlar al tinerilor romi.

2. Promovarea diversității și combaterea stereotipurilor

Pentru a îmbunătăți experiențele educaționale ale tinerilor romi, este esențial să se promoveze activ diversitatea și să se combată stereotipurile, atât în școli, cât și în comunitatea mai largă. Un prim pas ar fi organizarea de **campanii educaționale de sensibilizare**, integrate în programul școlar prin lecții speciale, ateliere sau discuții deschise. Aceste activități ar trebui să abordeze subiecte precum importanța istoriei și culturii românești, impactul stereotipurilor și importanța respectului în relațiile interpersonale. Invitarea unor reprezentanți ai comunității romi pentru a împărtăși experiențele lor ar oferi elevilor o perspectivă directă și personalizată, contribuind astfel la reducerea prejudecăților.

În completarea acestor campanii, școlile ar putea organiza activități extracurriculare care să încurajeze colaborarea și interacțiunea între elevii de diferite etnii. Cluburile de diversitate, proiectele tematice și evenimentele culturale, precum festivalurile sau zilele tematice, ar oferi oportunități de învățare reciprocă și ar contribui la dezvoltarea unor relații mai profunde și pozitive între elevi. Astfel de activități sunt esențiale pentru reducerea tensiunilor și promovarea coeziunii sociale în comunitatea școlară.

De asemenea, este important ca materialele didactice să fie revizuite și actualizate pentru a reflecta diversitatea culturală și a combate stereotipurile. Manualele și materialele de studiu ar trebui să includă informații corecte și detaliate despre istoria și cultura romilor, prezentate într-un mod care să evite perpetuarea prejudecăților și să promoveze o imagine pozitivă și echitabilă a comunității romi. Aceste ajustări în curriculum sunt cruciale pentru a asigura că toți elevii, indiferent de etnie, se simt reprezentați și valorizați în procesul educațional.

Pentru ca aceste inițiative să fie eficiente, este necesară o monitorizare continuă și o evaluare periodică a impactului lor. Școlile ar trebui să implementeze mecanisme de feedback care să permită elevilor și profesorilor să-și exprime opiniile și să sugereze

Proiect derulat de:

îmbunătățiri. Rezultatele acestor campanii ar trebui analizate și folosite pentru a ajusta strategiile de promovare a diversității. Astfel, școlile și comunitățile pot crea un mediu educațional mai incluziv, care sprijină dezvoltarea academică a tinerilor romi și promovează respectul și aprecierea pentru diversitatea culturală în rândul tuturor elevilor.

3. Creșterea accesului la resurse educaționale

Pentru a sprijini tinerii romi în continuarea studiilor și dezvoltarea lor profesională, este esențial să se asigure un acces mai bun la resurse educaționale adecvate. Această nevoie este critică, având în vedere că mulți tineri romi se confruntă cu bariere financiare și lipsa sprijinului material, ceea ce le limitează semnificativ oportunitățile educaționale.

O abordare eficientă ar fi dezvoltarea unui program de burse destinat exclusiv tinerilor romi, conceput pentru a acoperi toate costurile necesare educației, inclusiv taxe școlare, cărți, materiale didactice și alte cheltuieli asociate. Acest program ar trebui să fie structurat în așa fel încât să ofere sprijin nu doar pe termen scurt, ci și pe termen lung, garantând continuitatea educației pentru beneficiarii săi. De asemenea, criteriile de selecție trebuie să fie transparente și să reflecte nevoile reale ale comunității, iar promovarea acestor burse trebuie să fie activă și eficientă, pentru a ajunge la toți cei care au nevoie.

În plus față de burse, ar fi extrem de benefic să se implementeze un program de mentorat care să conecteze tinerii romi cu profesioniști din diverse domenii. Acest mentorat ar servi nu doar ca ghidare academică, ci și ca sprijin moral și inspirație, oferind tinerilor modele pozitive și îndrumare practică. Mentorii ar putea juca un rol crucial în ajutarea tinerilor să navigheze provocările educaționale, să își dezvolte abilitățile necesare pentru carieră și să își planifice parcursul profesional cu încredere.

Crearea unor centre de resurse educaționale în comunitățile rome ar constitui un alt pilon important în această strategie. Aceste centre ar putea oferi acces la calculatoare, internet și materiale de studiu, oferind tinerilor un spațiu sigur și echipat pentru a-și continua educația. De asemenea, aceste centre ar putea organiza sesiuni de pregătire suplimentară, ateliere de dezvoltare personală și profesională, și activități extracurriculare care să sprijine învățarea și dezvoltarea tinerilor.

Colaborarea dintre școli, instituții guvernamentale și organizații non-guvernamentale este, de asemenea, esențială pentru a integra aceste inițiative într-un sistem coerent și eficient. Parteneriatele dintre aceste entități pot facilita accesul la fonduri și resurse, pot asigura implementarea consistentă a programelor de sprijin și pot monitoriza progresul și impactul acestor inițiative asupra comunității rome.

Implementarea acestor măsuri ar avea un impact semnificativ asupra accesului tinerilor romi la o educație de calitate, oferindu-le nu doar resursele materiale necesare, ci și sprijinul moral și profesional pentru a-și împlini aspirațiile. Creșterea accesului la resurse educaționale este un pas esențial pentru a asigura că toți elevii, indiferent de etnie, au șanse egale de succes și dezvoltare personală.

Proiect derulat de:

ÎNCHEIERE

În lumina rezultatelor acestui studiu, devine evident că ne aflăm într-un moment crucial în care acțiunea este esențială. Tinerii romi din zona Turzii, asemenea multor alți tineri din comunități similare, se confruntă cu provocări care depășesc cu mult experiențele obișnuite ale unui tânăr adolescent. Discriminarea, lipsa de resurse și stereotipurile le pun în pericol nu doar succesul academic, ci și șansa de a se integra deplin în societate.

Rezultatele acestui studiu ne reamintesc că nu putem rămâne indiferenți în fața acestor realități. Este de datoria noastră, ca educatori, lideri comunitari și membri ai societății, să acționăm acum pentru a crea un mediu educațional și social în care fiecare tânăr, indiferent de etnie, să aibă acces la oportunități echitabile și sprijin adecvat.

În această luptă pentru echitate și incluziune, nu este suficient să recunoaștem provocările; **trebuie să ne angajăm activ în transformarea sistemului educațional și a comunității.** Doar printr-o colaborare strânsă și prin implementarea unor măsuri concrete vom putea asigura că tinerii romi își pot realiza potențialul și contribui pe deplin la dezvoltarea unei societăți mai juste și mai incluzive.

Acesta nu este doar un ideal spre care aspirăm, ci un angajament pe care trebuie să ni-l asumăm acum, pentru un viitor mai bun al societății noastre.

STUDIU

Moduri de discriminare a romilor întâlnite în comunitatea locală

Acest studiu a fost realizat în cadrul proiectului RomaFilmClub, implementat de către Asociația Cambridge Transilvania, cu sprijinul Agenției Naționale pentru Romi.

Proiect finanțat nerambursabil din bugetul Agenției Naționale pentru Romi.

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU ROMI

